

Toplum ve Hekim Dergisi, 2018'in bu sayısı ile birlikte, 40 yaşını da bitiriyor. Bu yıl içinde sayılarımızın hazırlığının yanı sıra, bir de "Toplum ve Hekim 40 Yıl Etkinlikleri Süreli Yayıncılık: Neden? Nasıl?" başlıklı, kamuoyuna açık toplantımızı, TTB Merkez Konseyi ve tabip odalarımızın desteği ile 25 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da gerçekleştirdik. Gün boyu devam eden bu toplantıda, ilk olarak ülkemizdeki akademi, edebiyat ve siyaset alanlarında süreli yayıncılığın tartışıldığı "Günümüzde Süreli Yayıncılık Neden? Nasıl?" başlıklı panel yapıldı. İkinci olarak, TTB ve tabip odalarımız tarafından günümüzde ve öncesinde yayımlanan basılı süreli yayınların tanıtıldığı "TTB ve Tabip Odalarında Süreli Yayıncılık" başlıklı oturum, son olarak "Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı? Nereden Başlamalı?" adıyla, özellikle sağlık alanındaki yayıncılıkta hem günümüzün ve öncesinin değerlendirilmesinin yapıldığı hem de geleceğe dair düşüncelerin paylaşıldığı bir forum gerçekleştirildi. Katılımcıların geribildirimlerinde ilettikleri gibi, program bizim için de katkı sunan, yararlandığımız bir toplantı oldu.

Türkiye'de sağlık hizmetlerini yönetenlerin görmezden geldiği sorunlar, tüm acılarıyla yeniden yaşanmaya devam ediyor. İki bin on üç yılının Ocak ayına, dönemin Sağlık Bakanı, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Recep Akdağ'ın ört bas etme yönündeki büyük gayretine karşın, kızamık salgınının varlığını öğrenerek girmiştik. Aşıyla korunulabilir hastalıklar arasında olmasına ve dünya genelinde elimine edilebilmesi için yoğun çaba harcanıyor olmasına rağmen, Türkiye'de 2011-2013 yılları arasında kızamık salgını yaşanmıştı. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre, ülkemizde kanıtlanmış-konfirme edilmiş kızamık hastası 2007 ve 2008 yılında 3, 2009 yılında 8, 2010 yılında 15 iken, 2011 yılında bir önceki yılın 7 katına (105 vaka) yükselmişti. Vaka sayısı, 2012 yılında ise yine bir önceki yılın yaklaşık yedi katına çıkarak, 698'e ulaşmıştı. Bununla

birlikte, dönemin Sağlık Bakanı Akdağ, TBMM'de gerçekleştirilen 2007-2013 yıllarına ait bütçe görüşmelerinin (2006-2012 yılları Kasım aylarında) her seferinde 'Türkiye'de kızamığın kökünü kazıdıklarını ve kızamık hastalığının ülkemizde artık görülmediğini' açıklamıştı. TBMM tutanaklarında da mevcut olduğu gibi, "kronik muhalifleri" tarafından kamuoyuna duyurulan kızamık hastalarının ise yalnızca yabancı hastalar olduğunu belirtmeyi de ihmal etmemişti. Akdağ'ın Sağlık Bakanlığı görevinden alındığı 2013 yılında, laboratuvarlarda doğrulanmış kızamık hasta sayısı 2012 yılına göre, yaklaşık 11 kat artarak 7415'e yükselmişti. Salgın, takip eden yıllarda bilinen doğallığında sönümlenmişti. DSÖ'nün yayımladığı verilere göre, Türkiye'de 2014 yılında 572, 2015 yılında 342 ve 2016 yılında da 9 doğrulanmış kızamık hastası görüldüğü bildirildi.

Buna karşın, 2017'de kızamık salgını yeniden hortladı. Türkiye'de 2017 yılında 69 ve 2018'in ilk 9 ayında da 510 laboratuvarlarda doğrulanmış, kızamık hastası olduğu yine DSÖ (Reported measles cases and incidence rates by WHO Member States, November, 15) tarafından rapor edildi. Bununla birlikte, Bakanlık, "kızamık hastalarının çoğunluğu yerli değil, yabancı hastalar, o nedenle sorun yok" demeye devam ediyor. Ocak 2013'den beri Sağlık bakanlarından yine birisi Akdağ olmak üzere, dört defa değişti. Ancak, söylem ve istatistik yıllığındaki rapor edişleri değişmedi. Herbirinin döneminde kızamık aşılama oranı %95'in altına da düşmedi. Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanmakta olan "Sağlık İstatistikleri Yıllığı" verilerine göre, kızamık aşılama oranı 2008 ve 2009 yılında %97, 2010 yılında %95, 2011 yılında %98, 2012 yılında %96, 2013 yılında %97, 2014 yılında %96, 2015 yılında %97, 2016 yılında %98 ve 2017 yılında ise %96 idi. Bu düzeylerdeki aşılama eğer doğru bilgiye dayanıyorsa, o zaman, ya aşılar bozuk, eksik dozajlı olarak ithal ediliyor ya da soğuk zincir bozuk olmalı.

Aksi halde aşılama olmadığı için biriken aşısız olgular bu kadar sık periyotta salgın ortaya çıkacak sayıda olmaması gerekiyor. Son yıllardaki kızamık vakaları göz önünde bulundurulduğunda, en başta Sağlık Bakanlığı verilerinin doğruluğunun sorgulanması bir zorunluluktur. Yıllar öncesinin kalem aşıları günümüzde mouse (bilgisayar faresi) aşısı olarak geri mi döndü?

Öncekinde olduğu gibi, günümüzde de Bakanlık suskun, danışmanlar suskun, Bağışıklama Danışma Kurulu da üyeleri de suskun. En küçük başarının halka ilânında tüm olanakları kullanan ve beş ay önce hukuken uygulamaya giren, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı Recep Erdoğan da suskun. Oysa böyle bir konuda susmak sorumluluk doğurur. Salgına karşın hiçbir şey yapmamanın ülkemiz hukuk sistemi kapsamında suç olduğunu da belirtelim. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'na göre yetkililer suç işliyor.

Mevcut kızamık vaka sayıları Sağlık Bakanları ve yetkililerin 2010 yılından beri yaptıkları gibi, 'yabancı vakalarla' açıklanabilecek bir durum değildir. Türkiye'de AKP'nin ve onun Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın bir hediyesi olan kızamık salgını bütün özellikleriyle ortalık yeredir. Bu salgının sorumlusu, aile hekimliği sistemi ile kişiye ve çevreye yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinin tek kurumdan (sağlık ocağı) sunumunu ortadan kaldırıp, ayrı ayrı kurumlara bölen, birinci basamak sağlık hizmeti sunumunda nüfus temelini, ekip çalışmasını ve fiili olarak ev ziyaretlerini ortadan kaldıran AKP hükümetleri ve sağlık bakanlarıdır.

2018 yılının Dergimiz dışında, Türkiye siyasi tarihinde de özel bir yeri olacak. Çünkü bir ilk olarak, milletvekili genel seçimleri 18 ay öne çekilerek, Kasım 2019 tarihinde yapılması gerekirken, 24 Haziran 2018'e alındı. Beraberinde, 16 Nisan 2017'de, OHAL koşullarında, hukuksuz ve gayri meşru bir süreç içinde plebisit olarak oylamaya sunulan ve

%49'a %51 ile kabul edildiği ilân edilen Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesi de 18 ay önceye çekilmiş oldu. Başka bir ifadeyle, Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesiyle parlamentoya dayalı güçler ayrılığı sisteminin kaldırılıp, yerine tüm devlet yönetiminin seçilen tek bir kişinin atama ve belirlemelerine dayalı, dünyada başka bir benzeri olmayan "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi"ne geçiş yapılması da erkene alınmış oldu. "Erken baskın seçim" olarak da adlandırılan düzenleme, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin "ülkemin bekaasının dış ve iç düşmanlar tarafından yaratılan tehlike altında olduğu ve bunun bertaraf edilmesinin tek yolunun da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne en kısa sürede geçilmesi olduğu" açıklaması ile gündeme geldi. Önerinin, Cumhurbaşkanı Recep Erdoğan tarafından da uygun bulunduğu açıklandığından sonra, AKP ve MHP yetkilileri bir araya gelerek önce seçim takvimini sonra da genel başkanların karar verdiği Cumhurbaşkanlığı protokolünü hazırlayıp kamuoyuna duyurdular. O tarihlerde (Mart 2018) ortaya çıkan 2017 yılı mali tablosu ve üretim-tüketim bilgilerine dayalı olarak kapitalizmin dünya genelinde yaşanmakta olan yapısal krizin Türkiye'ye de giriş yaptığının ortaya çıkması ile birlikte, yüksek gelişmenin yanı sıra, sıcak para gelişinde önceki yıllara göre azalması dikkat çekiydi. Bu nedenle, baskın erken genel seçimin nedeninin, AKP-MHP ortaklığının ekonomik kriz yaşanırken, kurulacak sandıklardaki kaybını önlemek olduğu bilgisi hemen herkes tarafından kabul edilen bir gerekçe olarak tarihteki yerini almış oldu. Çıkarılan kanun hükmünde kararnamele anayasa suçları işlenmiş olmasına karşın, seçim sürecinde birçok değişiklik yapıp partiler arası ittifakların önü açıldı. Kasım 2015 genel seçimlerinde, günümüzde Cumhurbaşkanlığı oluşturulan partiler (AKP-BBP, MHP) toplam geçerli oyların %61.93'ünü almışken, ittifakı kurdukları seçim olan 24 Haziran 2018 seçimlerinde ancak yüzde 53.66'sını alabildi. Bu

ittifakın Cumhurbaşkanı adayı ise geçerli oyların %52.59'unu alabildi. Bu sonuçla, Türkiye'de yönetim sistemi yalnızca 1 milyon 296 bin 510 oy farkla değişmiş oldu. Bu sonuçların tümü YSK'nin resmi sitesinde yer alıyor. Bir başka ifadeyle, kabul edilmiş resmi rakamlar. Kürt illerinden çıkan MHP oylarının dikkati çeken fazlalığı dâhil seçim süreci ve sonuçlarıyla ilgili birçok tutarsızlığı ve şaibeyi muhalefet partileri görünür kılmayınca/kılamayınca bizler de daha fazlasını bilemiyoruz. Seçim sürecinde bolca konuşulan ekonomik kriz, Ağustos ayından itibaren siyasi partilerin gündeminden çıktı. AKP-MHP ittifakı önce, Mart 2019 yerel seçimlerini ve oradaki ittifaklarını gündeme yerleştirdiler. Ekim ayından itibaren de gündemlerine belediye başkan adaylarını aldılar. Hem yerel seçimler hem de belediye başkan adayları yerellerin değil, parti merkezlerinin gündemlerinin dolayısı ile ülke siyasetinin merkezine oturtuldu. Oysa işsizlik, işten atılmalar, grevler, pazar tezgâhlarındaki fiyatlar, küçük esnafın satılan malın yerine konamaması nedeniyle boşalan rafları, mutfakta artık kaynamayan tencereler, elektrik, doğal gaz ve akaryakıtta ardi ardi yapılan zamlar halkların gündeminin ilk sırasında. Bununla birlikte, iktidar, ittifakları ve ana muhalefet bunları gündemine bile almıyor. Yoksulluk, işsizlik, işten atılmalar son yılların en üst seviyesine ulaştı. İnsanlar ekmeklerinin her gün biraz daha küçültülmesinin sıkıntılarını yaşıyor. Ancak, yaratılan korku ortamı nedeniyle bu büyük çoğunluk bir araya gelip sorunlarını birlikte çözmek için tutum geliştiremiyor. Herkes öncelikle kendi başının çaresine bakmak istiyor. Bununla birlikte, büyüyen ve kapsamı genişleyen, büyük çoğunluğu içine alan sorunların "başının çaresine bakılarak" çözülmediği de yine yaşanarak bizzat denendi. Gerçek mesele, birbirinden farklı coğrafyalarda, farklı katmanlarda, farklı kültürlerde, farklı inançlardaki özetle, 'farklı farklı mahallelerde olup da benzer/aynı sorunları yaşayan' bu çoğunluğun sorunlarının çözümünü için nasıl bir araya gelebilecekleri. Siyasi partiler içinden de sendika

ve demokratik kitle örgütleri içinden de niyet edebilenler olsa da bu konuda yol alabilen, öne çıkabilen görülüyor.

Buna karşın AKP-MHP iktidarı, Mart 2019 yerel seçimlerinin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi için bir güven oylaması olacağı gerçeğini gözlerden kaçırmaya çalışıyor. O nedenle muhalefet, halkların yaşamakta olduğu sorunları gündem yapabilmeli ve yerel seçimlerde AKP-MHP iktidarına kaybettirebilmeyi hedefine koyabilmeli, hayata geçirebilmek için de her türden çabayı göstermelidir. İstanbul, Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Samsun, Balıkesir vb. illerde bu durumun başarılı olabilmesi için var olan fırsatlar heder edilmemelidir. Sağın alternatifinin yine sağ olamayacağı kimse gözünden kaçmamalıdır. Kürt illerinde kayımlara devredilen belediyelerin tümü daha da fazlasıyla yeniden kazanılmalıdır. Yoksa, Türkiye halklarının, işçi ve emekçilerinin, kadınlarının, gençlerinin, Sünni Müslümanlar dışındaki inanç gruplarının, LGBTİ bireylerinin AKP hükümetleri döneminde kaybettiklerinin önü alınamaz aşamaya gelinebilecektir. O nedenle, yerel seçimlerde yaşanacak sonuçların vebali muhalefetin tamamı için büyük olacaktır.

Bu sayımızda, "24 Haziran Sonrasında Türkiye: Ne Yapmalı(yız)? Nasıl Yapmalı(yız)?" başlıklı, yuvarlak masa toplantısını, Onur Hamzaoğlu tarafından hazırlanan "Bütçe 2019 ve Sağlık" başlıklı makaleyi, Ayşecan Terzioğlu'nun "Sağlığın Kültürel Boyutları ve Toplumsal Cinsiyet Normları: Türkiye'de Tütün Kontrolü ve Kadınların Sigara İçmesine Atfedilen Anlamlar" başlıklı araştırma makalesini, Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın çöküşünü ortaya koyan üç TTB Raporu ile 2018 yılı makale ve yazar dizinimizi paylaşıyoruz. Yeni yılın ilk sayısında "Mesleki Bağımsızlık Meslek Örgütü Özerkliği ve TTB" konulu dosya hazırlığımızı tamamlayıp sizlere ulaştıracağız.

Hepimize sağlıklı, özgürlücsüz, barışsız, ekmezsiz, mutsuz olmayacağımız-kalmayacağımız yeni bir yıl diliyoruz...